Utlåtande 2013: RII (Dnr 314-314/2013)

Reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar

Genomförandebeslut

Framställan från trafik- och renhållningsnämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Trafik- och renhållningsnämnden får genomföra reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar till en investeringsutgift om 625 mnkr inom perioden år 2013-2018. Utgifterna för 2013 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2014.

Föredragande borgarrådet Ulla Hamilton anför följande.

Ärendet

Kommunfullmäktige godkände den 11 juni 2012 trafik- och renhållningsnämndens förslag till inriktning för strukturering och prioritering av reinvesteringsprogram för stadens gatuytor och kommuncentrala parker med tillhörande anordningar. I föreliggande ärende föreslår trafik- och renhållningsnämnden genomförande av ett reinvesteringsprogram för gatuytorna med tillhörande anordningar under åren 2013 – 2018. Åtgärderna avser i huvudsak uttjänta anläggningar och utrustningar som inte längre levererar avsedd funktion och kvalitet.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret för yttrande.

Stadsledningskontoret anser att nämndens arbete med en reinvesteringsstrategi är mycket positivt. Av stadens investeringsstrategi framgår att andelen reinvesteringar kommer att öka och att trafik- och renhållningsnämnden förvaltar ett mycket stort antal anläggningar som måste vara i god funktion för att målen om framkomlighet, tillgänglighet, säkerhet och god miljö ska kunna nås. Kontoret anser också att ett utvecklat förvaltningssystem är en nödvändighet för att nämnden ska kunna fullfölja reinvesteringsprogrammet på ett tillfredställande sätt.

Mina synpunkter

Stockholms stad äger och förvaltar en omfattande transportinfrastruktur där gatuytor med tillhörande anordningar är en betydande del. För att stockholmarna ska ha en god framkomlighet, tillgänglighet och säkerhet samt en god miljö måste dessa anordningar hållas i gott skick. Dessa anordningar utgörs av allt från busshållplatser, trottoarer, papperskorgar, utemöbler och cykelvägar till stadens stora trafikleder, huvudgator och lokalgator – alla viktiga och nödvändiga i stockholmarnas vardag.

Eftersom stora delar av de friliggande cykelvägarna i staden ligger på parkmark och därmed i dagsläget omfattas av stadsdelsnämndernas ansvarsområde återfinns bara en liten del av åtgärderna för dessa i den egna kategorin. Övriga cykelvägar som ligger i anslutning till gatunätet omfattats av kategorierna trafikleder, huvudgator, lokalgator samt torg och centrumåtgärder, varmed sådana cykelvägsåtgärder är medräknade i respektive kategori. Framgent är det dock önskvärt med en tydligare redovisning för cykelvägsåtgärder.

Reinvesteringsprogrammet för gatuytor med tillhörande anläggningar är en viktig del i arbetet för att på ett kostnadseffektivt och långsiktigt sätt planera, finansiera och genomföra dessa reinvesteringar. Kunskapen om kommande behov är viktigt för att staden på ett ansvarfullt ska kunna planera och finansiera investeringar och reinvesteringar samt trygga välfärden och livskvaliteten i ett växande Stockholm.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Bilaga

Reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Trafik- och renhållningsnämnden får genomföra reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar till en investeringsutgift om 625 mnkr inom perioden år 2013-2018. Utgifterna för 2013 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2014.

Stockholm den

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ulla Hamilton

Ulrika Gunnarsson

ÄRENDET

Kommunfullmäktige godkände den 11 juni 2012 trafik- och renhållningsnämndens förslag till inriktning för strukturering och prioritering av reinvesteringsprogram för stadens gatuytor och kommuncentrala parker med tillhörande anordningar. I föreliggande ärende föreslår trafik- och renhållningsnämnden genomförande av ett reinvesteringsprogram för gatuytorna med tillhörande anordningar under åren 2013 – 2018. Åtgärderna avser i huvudsak uttjänta anläggningar och utrustningar som inte längre levererar avsedd funktion och kvalitet.

De omfattande investeringar som genomförs för fler bostäder, utökad service och bättre trafiklösningar i staden förutsätter en reinvesteringsstrategi som svarar upp emot den tillväxt som sker. I takt med att Vision 2030 realiseras förändras förutsättningarna för drift och underhåll i staden. Den nyligen beslutade framkomlighetsstrategin påtalar behovet av att styra om resande från bil till gång-, cykel- och kollektivtrafik, en nyframtagen cykelplan föreslår en kraftfull utbyggnad av cykelbanenätet, samt stärkt drift och underhåll av befintligt nät. Ökad befolkning, fler trafikrörelser och tätare bebyggelse innebär direkta och omfattande påfrestningar, och därmed kostnadsökningar, på stadens anläggningar.

Den 19 april 2010 antog trafik- och renhållningsnämnden ett förslag till drift- och underhållsstrategi för nämndens väghållning. I ärendet påtalas det omfattande behovet av underhållsåtgärder och reinvesteringar som finns i dag, samt de utmaningar som Stockholms framtida tillväxt, med utblick mot Vision 2030, innebär. Ett av huvudbudskapen i drift- och underhållsstrategin är att skydda stadens befintliga anläggningar och deras funktion genom att satsa på reinvesteringar och öka deras andel av investeringsbudgeten. Till följd av drift- och underhållsstrategin fattade kommunfullmäktige den 23 maj 2011 genomförandebeslut för reinvesteringar i offentlig belysning och trafiksignaler omfattande totalt 740 mnkr.

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 7 februari 2013 följande.

1. Trafik- och renhållningsnämnden godkänner genomförande av reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar omfattande investeringsutgifter om 625 mnkr inom perioden 2013-2018.

2. Trafik- och renhållningsnämnden föreslår att kommunfullmäktige godkänner nämndens beslut.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 26 oktober 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Analys och konsekvenser

Ärendets syfte och avgränsningar

I tidigare drift- och underhållsstrategi, samt i det inriktningsbeslut avseende reinvesteringsprogram för gatuytor och kommuncentrala parker, med tillhörande anläggningar, görs gällande att planerat underhåll ska ses som reinvesteringar.

Prioriteringsgrund för reinvesteringsprogrammet är att säkerställa trafiksäkerhet, framkomlighet och tillgänglighet inom kommande sexårsperiod. Utgifter inom konceptet ”ren, trygg och vacker stad” är också prioriterat för att kunna bibehålla en god miljö till de boende i Stockholm samt för att kunna motsvara de höga förväntningarna som finns från flera miljoner turister och besökare som kommer till staden varje år. Åtgärderna avser i huvudsak uttjänta anläggningar och utrustningar då de inte längre uppfyller avsedd funktion och kvalitet.

Därmed ska reinvesteringsprogram följa stadens investeringsregler och reinvesteringsåtgärder ska beslutas på likartat sätt som konventionella investeringsprojekt. I föreliggande genomförandebeslut redogör kontoret för ett åtgärdsprogram för åren 2013 – 2017, där varje åtgärd är kategoriserad, klassad, tidsberäknad och kostnadsberäknad. De olika reinvesteringsprojekten är också prioriterade i tre nivåer, baserat på anläggningens ålder, trafikmängd, material m.m. Kontoret har strävat efter en jämn fördelning av reinvesteringsåtgärder över staden.

Metod för framtagande av reinvesteringsprogram

För att kunna beräkna reinvesteringskostnader under programperioden har en inventering genomförts inom varje funktionellt ansvarsområde och prioriterats för genomförande under tidsperioden 2013 - 2017.

Därefter har samråd mellan de funktionella ansvarsområdena skett för att resultera i ett gemensamt reinvesteringsprogram för hela staden (bilaga 1). Inventeringsarbetet har inriktat sig på de åtgärder som är absolut mest nödvändiga för att säkerställa trafiksäkerhet, framkomlighet och tillgänglighet inom kommande sexårsperiod. Reinvesteringar som syftar till att stärka satsning på Stockholm som ren, trygg och vacker stad inryms i reinvesteringsprogrammet - detta för att bibehålla en bra standard och funktionalitet och för att säkra en god och attraktiv stadsmiljö för boende och besökare. Konsultbolaget Sweco har anlitats för att genomföra möten och samordningsmöten med gatu- och parkingenjörer för att ta fram behovet, vilket har nedtecknats i Excelfiler, som totalt innefattar reinvesteringsåtgärder för ca1 miljard kronor i nuvärdeskostnad. För att möjliggöra genomförande och säkra uppföljning och kontroll av genomförda reinvesteringsåtgärder föreslås reinvesteringstakten för gatuytor med tillhörande anordningar uppgå till de belopp som är föreslagna utifrån nuvarande budget förutsätt-

ningar med en total kostnad om 625 mnkr. Reinvesteringstakten har också bedömts utifrån framkomlighetsaspekten. För att visualisera behovet under en sexårsperiod har ett kartmaterial tagits fram för västerort, söderort och innerstaden.

Detta genomförandebeslut berör ej reinvestering i park, då detta ryms inom stadsdelsförvaltningarnas ansvar. Vad gäller de kommuncentrala parkerna befinner sig dessa i olika prioriteringscykler beträffande behov av reinvestering. Norra Bantorget rustades upp för cirka två år sedan, Berzelii Park och Strömparterren är under omdaning och för Kungsträdgården pågår en planering gällande översyn av funktion och gestaltning för att möta framtidens önskemål och behov. I samband med omdaning av Årstafältet, med kringliggande exploatering, upprustas också parkvägar m.m. På Järvafältet finansieras vissa upprusningsinsatser via Järvalyftet. Kontoret avser dock att återkomma i särskilt ärende om reinvesteringar för Järvafältet, inkl Hägerstalundsområdet och Hästa Gård.

Förvaltningssystem

En strategisk och långsiktig planering för gatuunderhållet är viktig för att kunna ha en god kontroll över underhållsbehovet idag och i framtiden. Trafikkontoret har därför ett stort behov av ett väl fungerande och ett komplett förvaltningssystem för att hantera information om de anläggningar och anordningar i gatumiljön som kontoret ansvarar för. Ett sådant förvaltningssystems databas bör innehålla uppgifter såväl om anläggningarna såsom dess kondition.

Förvaltningssystemet ger möjlighet till att:

- lagra data om de anläggningar som kontoret ansvarar för
- ta fram underlag vid upphandling
- göra olika typer av analyser
- kunna beskriva den befintliga underhållsstandarden
- ta fram underlag vid planering av drift- och underhållsåtgärder
- lagra uppgifter om utförda underhållsåtgärder.

Trafikkontorets förvaltningssystem för gator och dess anläggningar togs fram i slutet av 80-talet och början av 90-talet. Systemets databas innehåller inte fullt ut stadens alla gatuanläggningar.

Kontoret har därför påbörjat ett arbete för att både se över förvaltningssystemet och kontrollera och komplettera systemets databas. Då stadens anläggningar är både många till antalet och av många olika slag så är kompletteringen av databasen ett omfattande arbete. Det är sedan viktigt att tillräckliga resurser avdelas för att komplettera och upprätthålla databasen.

Ett reinvesteringsprogram för att säkra Vision 2030

Stockholms stad Vision 2030 beskriver en stad i tillväxt, med kraftig befolkningsökning, ökad exploatering och förtätning i bebyggelse och övrig infrastruktur. Trafikkontoret ser en finansiering för att långsiktigt säkra underhåll av stadens anläggningar som en förutsättning för att realisera denna vision. De omfattande investeringar som nu genomförs för fler bostäder, utökad service och satsningar för bättre trafiklösningar

förutsätter en reinvesteringsstrategi som svarar upp emot den tillväxt som sker. Det eftersatta underhållet är omfattande, det framtida behovet av funktion och hållbarhet för stadens anläggningar blir än mer omfattande. I takt med att Vision 2030 realiseras förändras också förutsättningarna för drift och underhåll i staden. Den nyligen beslutade framkomlighetsstrategin påtalar behovet av att styra om resande från bil till gång-, cykel- och kollektivtrafik, en nyframtagen cykelplan föreslår en kraftfull utbyggnad av cykelbanenätet, samt stärkt drift och underhåll av befintligt nät. Ökad, befolkning, fler trafikrörelser och tätare bebyggelse innebär direkta och omfattande påfrestningar, och därmed kostnadsökningar, på stadens anläggningar. I föreliggande genomförandebeslut har därför Vision 2030 varit vägledande för behovsprioritering, samt för programmets genomförande.

Struktur för reinvesteringsprogram

Behovet av planerade underhållsåtgärder ser olika ut i olika delar av staden, beroende på anläggningarnas art, ålder och framförallt vilket slitage de utsätts för. Detta talar för en strukturering och prioritering utifrån nämnda begrepp. Vid upprättande av reinvesteringsprogram ska emellertid också eftersträvas att samordna underhållsåtgärder för olika slags anläggningar på samma plats och/eller längs samma stråk. Respektive stråk (t.ex. gata, gångväg och/eller cykelväg) kan behöva uppdelas i olika delsträckor utifrån graden av underhållsbehov.

För vissa anläggningar såsom vägskyltar, gatumöbler och papperskorgar är samordningsbehovet inte lika starkt och där kan underhållsåtgärder utföras mer fristående från arbeten i körbanor etc. Det finns även andra skäl till avvikelser från samordning – om någon enstaka anläggning behöver bytas ut och det är orimligt att invänta en större samordnad upprustning på platsen. Däremot behöver samverkan med ledningsdragande verk förbättras och kontoret har höjt ambitionen att försöka styra till planerade tidssamordnade arbeten. En mer långsiktig planering av stadens reinvesteringsåtgärder av gatuytor ställer också högre krav på planering av ledningsdragande åtgärder.

I inriktningsbeslutet, avseende reinvesteringsprogram för gatuytor och kommuncentrala parker med tillhörande anordningar redovisades tio kategorier av reinvesteringar; trafikleder, huvudgator, lokalgator, friliggande cykelvägar, torg/centrumbildningar, bussterminaler, skyltar, övriga trafikanordningar, gatumöbler, samt papperskorgar. I arbetet med föreliggande genomförandebeslut har kontoret gjort vissa strukturella förändringar. Cykelvägar ingår oftast som integrerad del i upprustning av gångbanor längs trafikleder, huvudgator och lokalgator. Friliggande cykelvägar är få och behöver därför inte kategoriseras särskilt. En särskild analys har skett av gröna ytor på gatumark som visar hur gatuträd mm bör underhållas/bytas ut med vissa intervall. För vissa träd i innerstaden bör åtgärder ske inom 1-2 år. Sådana åtgärder ska dock i första hand samordnas med övriga gatuarbeten.

Organisation för genomförande

Kontoret kommer att genomföra och samordna arbetena inom reinvesteringsprogrammet med befintlig organisation. Åtgärderna inom de olika kategorierna planeras och utförs av stadsmiljöavdelningen. Stadsmiljöavdelningen - Väghållare, beställare

av drift och underhåll samt övergripande ansvar att leda utvecklingen av Stockholms offentliga rum- parker, gator, torg och stråk längs stränder och är uppdelad i fem enheter: Ytterstaden, Innerstaden, Park och Stadsmiljö, Trafik Stockholm och Klotter. Avdelningen ansvarar för stadsmiljöns utformning på stadens gator och torg. Föreslagna reinvesteringsvolymer per år är rimliga och ger möjlighet till framförhållning gällande planering och samordning. Reinvesteringsprogrammet kan innebära kompletterande upphandlingar förutom befintliga årsentreprenörer med hänsyn till ökade volymer. Kontoret har tidigare genomfört satsningar på eftersatt underhåll och har god uppfattning om vilken volymkapacitet som är rimlig med hänsyn till genomförande.

Kategorier

Inventeringsarbetet som utförts inom Stockholms stad visar på ett reinvesteringsbehov som är störst inom följande tio kategorier med följande parametrar:

- Trafikleder - leder med en trafikmängd som är över 30 000 fordon/dygn

Foto: Lennart Johansson, SBK

- Huvudgator - väg med trafikmängd över 15 000 fordon/dygn eller ingår i stomnät för busstrafik

Foto: Lennart Johansson, SBK

- Lokalgator - över 40 år eller med sättningar i undergrund, t.ex. av trädrötter

Foto: Lennart Johansson, SBK

- Cykelvägar - sträckor med stort slitage pga. fordonstrafik på cykelvägen
- *Foto: Elin Mossberg, Sweco*

- Torg/centrumbildningar - över 50 år eller med sättningar i undergrund, t.ex. av trädrötter

Foto: Lennart Johansson, SBK

- Bussterminaler - terminaler som inte åtgärdats på länge

Foto: Lennart Johansson, SBK

- Skyltar, räcken, flaggstänger - över 10 år gamla eller i utsatta lägen

Foto: Ulrika Österlund-Sigg, Trafikkontoret

Övriga trafikanordningar - över 30 år gamla eller som inte är trafiksäkra, eller inte är rostskyddade

- Gatumöbler - över 10 år gamla eller som är dyra att underhålla

Foto: Rositsa Englund, Trafikkontoret

- Papperskorgar som är över 10 år gamla eller behöver bytas mot större kärl (över 50 liter)

-

Foto: Rositsa Englund, Trafikkontoret

Inventeringen har även utförts per funktionellt ansvarsområde (t.ex. trafikanordningar) och anläggningstyp, vilket har indelats inom följande kategorier. Observera att cykelvägsåtgärder oftast är medräknade i trafikleder, huvudgator samt lokalgator. Bara en liten del av åtgärder som gäller friliggande cykelvägar återfinns i den egna kategorin.

Tabell 1. Beskrivning av kategorier och ingående funktionellt ansvarsområde i reinvesteringsprogrammet:

kategori	ingår/samordnas	kommentar
TRAFIKLEDER**	Kör- och gångbanor* inkl cykelvägar, träd och gröna ytor	* Reinvesteringar i körbanor, gångbanor etc. avser ytskiktet, medan ev. ombyggnad av vägkroppar utgör egna projekt. **exkl. friliggande cykelvägar, som dock ska samplaneras med närliggande anläggningar
HUVUDGATOR**	Kör- och gångbanor* inkl cykelvägar, farthinder, trappor, träd och gröna ytor	
LOKALGATOR**	Kör- och gångbanor* inkl cykelvägar, farthinder, trappor, träd och gröna ytor	
CYKELVÄGAR (friliggande)	På gatumark och parkmark (utgifter ska separeras)	
TORG/CENTRUM-BILDNINGAR**	Kör- och gångbanor*, trappor, träd, fontäner och gröna ytor	
TRÄD	Gatuträd	
BUSSTERMINALER**	Kör- och gångbanor*, trappor, träd och gröna ytor	
SKYLTAR	Vägmärken, vägvisningsskyltar och gatunamnsskyltar	
ÖVR. TRAFIK-ANORDNINGAR	Trafikportaler, räcken, bommar, pollare mm	
GATUMÖBLER	Fasta soffor och bänkar, cykelställ, flaggstänger mm	
PAPPERSKORGAR (i viss omfattning hittills reklamfinansierade)		Beslutats att utbyte av äldre korgar inte ska ske genom reklamfinansiering

Tidplan

Inventeringsarbetet har utförts under december 2011 – april 2012. Sammanställning och sammanvägning påbörjades under mars/maj 2012 och har uppdaterats i takt med att nya uppgifter blir tillgängliga. Under sommaren har en kvalitetsgranskning av uppgifterna gjorts.

Geografisk indelning

Förteckningen har upprättats per geografiskt ansvarsområde (stadsdel) och redovisning av reinvesteringar gällande räcken och skyltar samt gatumöbler och papperskorgar har förtecknats separat.

Prioriteringsgrund

Inventeringen har utförts med främsta fokus på trafiksäkerhet (A-åtgärder), därefter åtgärder kopplade till framkomlighet (B-åtgärder) och åtgärder som klassas inom konceptet ren, trygg och vacker stad (C-åtgärder).

En särskild analys har skett av gröna ytor på gatumark som visar hur gatuträd mm bör underhållas/bytas ut med vissa intervall. För vissa träd i innerstaden bör åtgärder ske inom 1-2 år. Sådana åtgärder ska dock i första hand samordnas med övriga gatuarbeten.

Resultat

Efter att uppgifterna samlats in har det totala behovet vägts samman och det har granskats utefter att åtgärderna ryms inom de totala ekonomiska ramarna som aviserats för reinvesteringsprogrammet. Prövning har genomförts om åtgärdernas genomförbarhet ur framkomlighetssynpunkt.

Totalt reinvesteringsbehov i Stockholms stad

I föreliggande reinvesteringsprogram föreslår kontoret en total utgiftsram för åren 2013 – 2018 på 625 mnkr.

Det totala reinvesteringsbehovet av Stockholms stads gatuytor är i nuläget inventerade till 1 063 mnkr i nuvärdeskostnad, varav ca 1 012 mnkr avser gatuytor och ca 51 mnkr avser övriga anordningar såsom skyltar, gatumöbler och räcken. Av reinvesteringarna står kategorierna lokalgator och huvudgator för ca 76 %, och kategorin torg/centrum för ca 16 % av behoven i Stockholms stad.

Samtliga åtgärder har klassats efter prioriteringsgrunder (se avsnitt 3.4), vilket resulterat i att de sammanlagda kostnaderna för A-åtgärder uppgår till 248 mnkr, B-åtgärder uppgår till 189 mnkr, samt C-åtgärder uppgår till 626 mnkr.

De totala ekonomiska ramarna för reinvesteringsprogrammet, totalt 625 mnkr under perioden 2013-2018, rymmer efter indexuppräkning kostnaderna samtliga A-åtgärder och B-åtgärder, se figur 1 nedan.

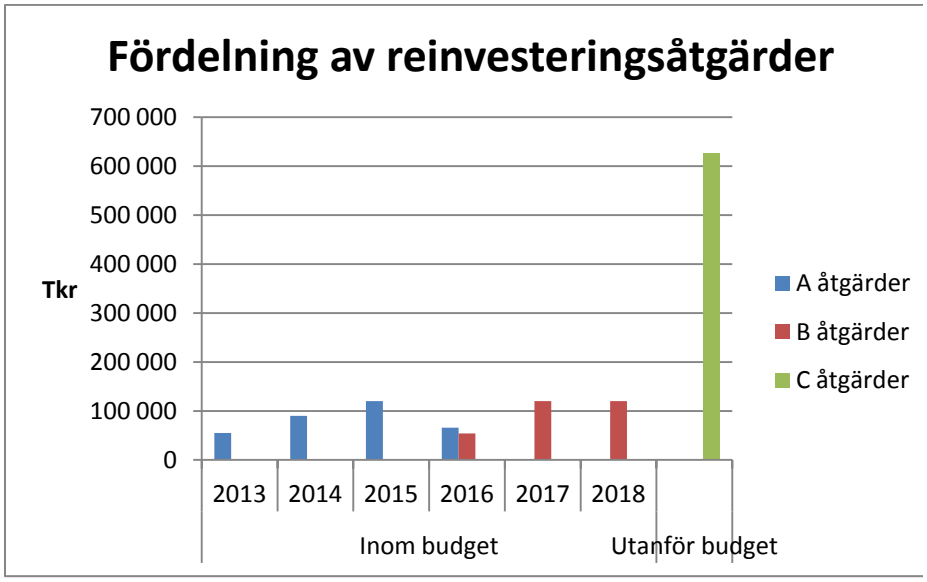

Figur 1: Fördelning av index- och riskjusterade kostnader. Diagrammet visar hur A-åtgärder och B-åtgärderna fördelar sig inom budgetramen på 625 mnkr för åren 2013-2018.

Eftersom C-åtgärderna inte kommer att rymmas inom budgetramen på 625 mnkr (se figur 1), har statistik avseende A- och B-åtgärder sammanställts i föreliggande reinvesteringsprogram. Statistik och underlag som rör C-åtgärder bevakas utanför budgetramen (utanförlista).

Samplanering av reinvesteringar i gatuytor, gatuanordningar och gatuträd med andra arbeten på gatumark, såsom offentlig belysning, cykelvägsutbyggnad, kollektivtrafik och ledningsarbeten m.m, ska alltid eftersträvas. Detta innebär också att framlagd prioritering, fördelning mellan olika kategorier och tidsplanering kan omprövas under tidsperioden 2013 – 2018.

Ur tabell 2 nedan kan konstateras att fördelningen mellan olika stadsdelar är relativt jämn. Södermalm har det största reinvesteringsbehovet i innerstaden, vilket utgör 16 %, och Kungsholmen det lägsta om 6 %.

Tabell 2: Prioriterade reinvesteringsbehov för A- och B-åtgärder uppdelat per stadsdelsområde (tkr)

Stadsdelsområde	**TOTALT tkr**	**% fördelning**
Västerort (Bromma, Kista- Rinkeby)	48 200	11%
Västerort (Vällingby-Hässelby, Spånga-Tensta)	40 458	9%
Östra Söderort	68 101	16%
Västra Söderort	53 822	12%
Östermalm	51 194	12%
Södermalm (inkl Gamla stan, Hammarby Sjöstad)	67 786	16%
Kungsholmen	27 833	6%
Norrmalm (inkl City)	45 896	11%
Gatumöbler, skyltar och papperkorgar totalt i staden	24 682	6%
Räcken och staket totalt i staden	8 210	2%
TOTALT	**436 181**	**100%**

Kategorierna lokalgator och huvudgator står för ca 53 % av de totala reinvesteringsbehoven, kategorin träd för ca 20 % och kategorin torg/centrum för ca 12 % av behoven i Stockholms stad, se tabell 3 nedan.

Tabell 3: Prioriterade reinvesteringsbehov uppdelat per kategori (tkr)

Kategori	***TOTALT* Tkr**	**% fördelning**
Trafikleder	25 448	6%
Huvudgator	127 577	29%
Lokalgator	106 509	24%
Cykelväg friliggande	1 900	0,4%
Torg/centrum	52 805	12%
Träd	88 050	20%
Bussterm.	1 000	0,2%
Gatumöbler och skyltar	14 299	3,3%

Pappers-korgar	10 383	2,4%
Räcken	8 210	2%
TOTALT	**436 181**	**100%**

Innerstaden

Innerstadens gatuytor har ett prioriterat reinvesteringsbehov på ca 193 mnkr (exklusive räcken och gatumöbler) fördelat som i tabell 4 nedan.

Tabell 4: Prioriterade reinvesteringsbehov i innerstaden

Kategori	**Östermalm**	**Södermalm**	**Kungsholmen**	**Norrmalm**	**Totalt, tkr**	**Fördelning, %**
Trafikleder	0	902	0	0	902	0%
Huvudgator	8 928	22 343	4 394	15 576	51 241	27%
Lokalgator	12 866	23 790	12 919	7 270	56 845	29%
Cykelväg	0	0	0	0	0	0%
Torg/centrum	1 600	5 600	4 470	7 500	19 170	10%
Träd	27 800	15 150	6 050	14 5 50	63 550	33%
Bussterm.	0	0	0	1 000	1 000	1%
TOTALT	**51 194**	**67 786**	**27 833**	**46 798**	**192 708**	**100%**

På Östermalm är behovet särskilt stort på för trädåtgärder, t.ex. vid Valhallavägen.

Södermalm har för närvarande utslitna gatuytor över hela stadsdelen och många söndergrävda gator av ledningsdragande verk. Träden har på flera håll ett särskilt stort behov av åtgärder. Hälften av trädens växtbäddar på Ringvägen behöver bytas.

På Kungsholmen krävs stora reinvesteringar i lokalgator samt huvudgator samt trädåtgärder.

Vid inventering av gatuytor i Norrmalm är reinvesteringsbehovet

stort i gatubeläggningar, särskilt slitaget av huvudgator och lokalgator är hårt p.g.a. eftersatt underhåll. Det finns även stora reinvesteringsbehov inom torg/centrumbildningar där bland annat växtbäddar behöver bytas.

Söderort

Söderort består av västra och östra söderort. Till stadsdelar inom Västra söderort räknas Skärholmen, Hägersten-Liljeholmen och Älvsjö. Stadsdelar inom östra söderort är Farsta, Skarpnäck och Enskede-Årsta-Vantör. Söderort har ett prioriterat reinvesteringsbehov på ca 122 mnkr (exklusive räcken och gatumöbler) fördelat i tabell 5 nedan.

Tabell 5: Prioriterade reinvesteringsbehov i söderort

Kategori	Ö Söderort	V Söderort	Totalt, tkr	Fördelning, %
Trafikleder	8 000	15 026	23 026	19%
Huvudgator	24 871	13 344	38 215	31%
Lokalgator	10 980	9 902	20 882	17%
Cykelväg	1 900	0	1 900	2%
Torg/centrum	16 600	11 800	28 400	23%
Träd	5 750	3 750	9 500	8%
Bussterm.	0	0	0	0%
TOTALT	**68 101**	**53 822**	**121 923**	**100%**

Skärholmen har hårt slitage på vägbeläggningar samt eftersatt underhåll. Många växtbäddar behöver bytas och behovet är stort särskilt på vissa platser. Älvsjö har många trafikleder med sliten beläggning och dåliga markförhållanden på grund av lera i botten. Hägersten-Liljeholmen har många torg/platsbildningar intill Tunnelbanestationer som behöver en upprustning. En del torg är mycket slitna och i behov av växtbäddsrenovering.

Farsta har problem med eftersatt underhåll av gatumiljöer. Det finns en del övergivna platser i östra Söderort. I dagsläget finns det ett stort behov av att se över träd och gatumöbler i stadsdelarna. Skarpnäck har slitna gatuytor som kräver stora reinvesteringar. Skarpnäcksfältet har utsliten mark och dålig betongkantsten. Träden i vissa områden har tidigare planterats för tätt och rötter påverkar även gångbanor, vilket innebär en säkerhetsrisk. Enskede-Årsta-Vantör har utslitna gatuytor över hela stadsdelen. Det finns många söndergrävda gator från ledningsdragning som kräver akuta åtgärder ur säkerhetssynpunkt. Vantör har särskilt slitna gatuytor.

Västerort

Västerort har ett prioriterat reinvesteringsbehov på ca 88 mnkr (exklusive räcken och gatumöbler) fördelat i tabell 6 nedan.

Tabell 6: Prioriterade reinvesteringsbehov i västerort

Kategori	Västerort Bromma-Kista	Västerort V-H, Spånga	Totalt, tkr	Fördel-ning, %
Trafikleder	0	1 520	1 520	2%
Huvudgator	20 700	17 421	38 121	43%
Lokalgator	14 450	14 332	28 782	32%
Cykelväg	0	0	0	0%
Torg/centrum	3 200	2 035	5 235	6%
Träd	9 850	5 150	15 000	17%
Bussterm.	0	0	0	0%
TOTALT	**48 200**	**40 458**	**88 658**	**100%**

Vid inventering av gatuytor i Bromma konstaterades att det finns särskilt stort behov i Gamla Bromma (20-, 30- och 40-talsområden såsom Ålsten). Det finns ett stort behov av att göra om gatubeläggningen i Blackeberg. Det pågår flertalet utvecklingsprojekt inom stadsdelen idag (exempel: Annedal, Ulvsunda) och därför är åtgärder för dessa områden inte inkluderade då de kommer att inkluderas i exploateringsprojekten.

Många exploateringsprojekt genomförs eller är på gång även i Kista, varför flera åtgärder i Kista exkluderats.

Spånga /Tensta har ett särskilt stort reinvesteringsbehov vid Tenstagången, Bromstensplan och Tenstavägen. P.g.a. E18-projektet behöver TK avvakta med flera åtgärder. Gamla Spånga saknar flertalet gångbanor.

Hässelby /Vällingby har stort reinvesteringsbehov i Hässelby gård och Hässelby strand, Bergslagsvägen och Loviselundsvägen. Kantsten måste höjas på gamla gator i Hässelby gård och Hässelby strand. Det krävs en ny gatubeläggning på Ormängstorget. I nära anslutning till Vällingby C är gatorna slitna som t ex på Vällingbyvägen.

Gatumöbler och räcken

Inventering av räcken och gatumöbler är mycket svår att genomföra därför används statistiska data för att göra en rimlig uppskattning av den totala budgeten.

Reinvesteringsbehov i räcken, skyltar och flaggor beräknas totalt till ca 18 mnkr fördelat i tabell 7 nedan.

Tabell 7: Prioriterade reinvesteringsbehov räcken skyltar och flaggor

Anordning	Tkr	Fördelning
Räcken och staket	8 210	45%
Skyltar och portaler	9 600	53%
Flaggor och flaggstänger	460	3%
TOTALT	**18 270**	**100%**

Reinvesteringsbehovet för gatumöbler och papperskorgar summerar till ca 15 mnkr i hela Stockholms stad. I tabell 8 nedan visas fördelningen per stadsdel.

Tabell 8: Prioriterade reinvesteringsbehov gatumöbler och papperskorgar

Stadsdel	**Tkr**	**Fördelning**
Västerort	4 332	29%
Söderort	6 942	46%
Östermalm	86	1%
Södermalm	897	6%
Kungsholmen	1 110	7%
Norrmalm	1 715	11%
TOTALT	**15 082**	**100%**

Ekonomi

Volymen för reinvesteringar som kan genomföras respektive år kommer att styras av utrymmet i den årliga investeringsbudgeten. Det kan därför bli nödvändigt att ha viss flexibilitet i genomförandetakten. Det är dock inte tillrådligt att senarelägga åtgärderna så att anläggningarnas funktion äventyras och/eller att reparationerna då blir avsevärt dyrare än om de genomförs i planerad tid.

Av den totala investeringsbudgeten, för närvarande ca 670 mnkr per år, beräknar kontoret att uppemot hälften behöver tas i anspråk för kontorets samtliga reinvesteringsprogram. Den totala utgiftsramen bör uppräknas med anledning av prisutvecklingen. Under vissa år kan det även fordras en temporär höjning av budgetramen för att klara stora upprustningsprojekt, såsom nytt tätskikt på Sergels torg. Det är kontorets ambition att inrymma övriga reinvesteringar inom ram.

Uppföljning och redovisning kommer att ske i verksamhetsplan och verksamhetsberättelse fortlöpande under genomförande tiden samt slutredovisning vid projektslut i enlighet med stadens investeringsregler.

Nedanstående tabell visar utrymmet i kontorets budget i nuläget och utgör underlag i detta ärende gällande reinvestering. Beloppen kan minska beroende på vilka andra projekt som ska inrymmas inom befintlig ram.

Nivåerna är rimliga med hänsyn till ökade volymen för det krävs framförhållning gällande samordning, eventuell upphandling förutom befintliga årsentreprenörer med hänsyn till ökade volymer.

2013	2014	2015	2016	2017	2018	**Summa**
55	90	120	120	120	120	**625**

De kalkylförutsättningar kontoret utgått från är nettokostnad med följade påslag.

Faktor för beräkning av index	Oförutsett	Egen tid/byggledning
6 %	5 %	10 %

Reinvesteringarna medför inte att driftbudgetramen kan sänkas. Ett skäl för detta är att värdet i budgetmedlen successivt urholkas på grund av utebliven kompensation för prisutvecklingen. Ett annat skäl är att behovet av förstärkta driftinsatser ökar till följd av ökad befolkning, förtätningar, ökad trafikvolym, åldrande infrastruktur, samt ökande krav på standard, attraktion och funktion i framför allt nybyggda områden. En priskompensation är nödvändig om staden på sikt ska klara det löpande gatuunderhållet. Kontoret bedömer också att det kommer ta tid innan det, som följd av planerade reinvesteringar, sker en uppbromsning av det ökande akuta underhållet.

Tabell 9: Investeringskalkyl

Omräknat till dagens penningvärde kommer reinvesteringsprogrammet kosta ca 509 mnkr.

Investeringskalkyl (tkr)											
Utgifter/delprojekt i fasta priser	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**Total**
Trafikleder		-2630	-4060	-5107	-4818	-4545	-4288				-25448
Huvudgator		-13112	-20241	-25461	-24020	-22660	-21377				-126871
Lokalgator		-11007	-16993	-21374	-20165	-19023	-17946				-106509
Cykelväg (friliggande)		-196	-303	-381	-360	-339	-320				-1900
Torg/centrum		-5457	-8425	-10597	-9997	-9431	-8897				-52805
Träd		-9100	-14048	-17670	-16670	-15726	-14836				-88050
Bussterminaler		-103	-160	-201	-189	-179	-168				-1000
Gatumöbler och skyltar		-1478	-2281	-2870	-2707	-2554	-2409				-14299
Papperskorgar		-1073	-1657	-2084	-1966	-1854	-1750				-10383
Räcken		-848	-1310	-1648	-1554	-1466	-1383				-8210
Summa	**0,0**	**-45006**	**-69477**	**-87392**	**-82445**	**-77779**	**-73376**	**0**	**0**	**0**	**-435475**
Riskpåslag (5%)		-2250	-3474	-4370	-4122	-3889	-3669				**-21774**
Tid och byggledning (10%)		-4501	-6948	-8739	-8245	-7778	-7338				**-43547**
Utgifter inkl. påslag	**0**	**-51756**	**-79898**	**-100501**	**-94812**	**-89446**	**-84383**	**0**	**0**	**0**	**-500796**
Index		-3105,4	-9875	-19197	-24886	-30253	-35316				**-122633**
Summa investeringsutgifter	**0**	**-54862**	**-89774**	**-119698**	**-119698**	**-119698**	**-119698**	**0**	**0**	**0**	**-623429**
Effekt på driftkostnader i löpande pris inkl. index		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Summa negativa kassaflöden	**0**	**-54862**	**-89774**	**-119698**	**-119698**	**-119698**	**-119698**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**-623429**
Besparingseffekt på löpande underhåll (inkl. index)		0	1844	2940	3920	3920	3921	3921	3137	2509	26112
Restvärde										7687	7687
Summa positiva kassaflöden	**0**	**0**	**1844**	**2940**	**3920**	**3920**	**3921**	**3921**	**3137**	**10196**	**33799**
Nettokassaflöde	**0**	**-54862**	**-87929**	**-116758**	**-115778**	**-115778**	**-115778**	**3921**	**3137**	**10196**	**-589630**
Nettonuvärde	**-493743**										

Projekten i programmet är ännu inte bestämda årsvis. I kalkylen har därför utgifterna för de olika delprojekten fördelats över åren med utgångspunkt från deras respektive andel i programmets totalbudget. Som exempel kan anges delprogram *Trafikleder*. Eftersom detta delprogram har ca 6% av programmets totalbudget, ingår projekt rörande trafikleder med en andel av 6% varje år, detta är en schablonmässiga fördelning, se tabell 9.

Det är viktigt att poängtera att effekten på underhållskostnaden inte motsvarar en reell besparing. Den angivna kostnadseffekten motsvarar den del av Trafikkontorets normala budget för löpande underhåll som nu täcks av projekt som ingår i reinvesteringsprogrammet.

Tabell 10: Kapitalkostnad

Kapitalkostnader och avskrivningar i programmet är till största del bedömda med en avskrivningstid på 33 år. Tabellen nedan sträcker sig fram till 2021. Avskrivningar fortlöper vidare på samma nivå medan räntekostnaderna successivt sjunker, se tabell 10.

Kapitalkostnad (tkr)	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Avskrivningar	0	-1403	-3568	-6292	-8862	-11287	-13574	-13574	-13574
Räntekostnader	0	-1336	-3492	-6327	-9098	-11808	-14461	-14122	-13782
Summa	**0**	**-2739**	**-7060**	**-12619**	**-17960**	**-23095**	**-28035**	**-27695**	**-27356**

Trafik och miljö

Prioritering och tidsättning för olika reinvesteringsprogram måste ta hänsyn till effekter på trafiken. Underhållsarbeten ska planeras så att begränsningarna i framkomligheten blir så små som möjligt. Genom samplanering av kontorets och andras arbeten kan det bli färre och mer kortvariga störningar. Reinvesteringarna är i sig nödvändiga för att trygga anläggningarnas bestånd och funktion, vilket är en viktig förutsättning för att klara framkomligheten i staden.

Underhållsarbetena kan tidvis medföra bullerstörningar. Genom skyddsåtgärder och god information går det att motverka upplevda problem i omgivningen. Kontorets ambition är att den totala miljön ska vara förbättrad när arbetena blivit slutförda. Exempelvis ska fler gatuträd få bättre växtförutsättningar och ett ökande cyklande stimuleras genom förbättrade cykelbanor.

Samordning

Reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar kommer att samordnas i den samordnade projektplaneringen för kontoret detta för att säkerställa prioriteringen mot uppställda mål och uppdrag. Samordningen säkerställer samtidigt optimal ekonomisk effektivitet genom att utföra åtgärder samtidigt där det är möjligt och samtidigt minimera störningen genom att slippa återkomma till samma plats med ett nytt arbete. Kontoret strävar samtidigt att få med de ledningsdragande bolagens långsiktiga planering. Detta arbete är påbörjat och ett reinvesteringsprogram utgör ett bra underlag och skapar goda förutsättningar för den långsiktiga planeringen så att den kan tas in i den samordnade projektplaneringen i tidigt skede. Hänsyn tas även till huvudtidplan, cykelplan och stomnätsprioriteringen.

Risk och osäkerhet

Samordningen med framförallt de ledningsdragande verken, medför stor risk för att reinvesteringarna inte blir så samordnade som skulle behövas och/eller att de blir fördröjda jämfört med vad som vore önskvärt.

Osäkerheten i tidplaner för stora infrastruktursatsningar såsom ombyggnad av Slussen, nya spårprojekt mm försvårar långsiktigheten i reinvesteringsplaneringen. Dessa stora projekt kommer att ge stora störningar i framkomligheten som inte ytterligare bör försämras genom omfattande samtidiga reinvesteringsprogram.

Samråd

Samråd har skett med Stadsledningskontoret för genomgång och beredning av

ärendet.

Trafikkontoret*s förslag / Remissmaterialet*

Trafik- och renhållningsnämnden godkänner genomförande av reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar omfattande investeringsutgifter om 625 mnkr inom perioden 2013-2018.

Trafik- och renhållningsnämnden föreslår att kommunfullmäktige godkänner nämndens beslut.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontorets för yttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 21 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadens investeringsstrategi framhåller att andelen reinvesteringar som staden behöver göra under den kommande tioårsperioden och även fortsatt fram till 2030 bedöms öka. Trafik- och renhållningsnämnden förvaltar ett mycket stort antal anläggningar som måste vara i god funktion för att målen om framkomlighet, tillgänglighet, säkerhet och god miljö ska kunna nås. Det är därför mycket positivt att trafik- och renhållningsnämnden tagit fram ett långsiktigt program för planering av reinvesteringsåtgärder. Detta ger ett helhetsperspektiv på stadens behov de kommande åren och möjliggör en långsiktig investeringsplanering. Nämndens ärende ligger i linje med tidigare framtagen drift- och underhållsstrategi.

Stadsledningskontoret konstaterar att det reinvesteringsbehov som trafik- och renhållningsnämnden beskriver i många fall har sin grund i ett eftersatt underhåll. Trafik- och renhållningsnämnden menar att tillgängliga medel för drift och underhåll av stadens gatuanläggningar varit otillräckliga och alltmer koncentrerats till drift och akuta underhållsåtgärder. Stadsledningskontoret anser det angeläget att stadens befintliga anläggningar sköts på sådant sätt att deras funktion inte försämras. Att genomföra föreslaget reinvesteringsprogram förväntas på sikt frigöra resurser på driftsidan till förmån för ökad andel planerat underhåll.

Stadsledningskontoret anser att nämndens arbete med reinvesteringsåtgärder, likväl som vid övriga investeringar, bör vara inriktat på att hitta lösningar som är mest lönsamma för staden ur ett livscykelperspektiv. Vid renovering av anläggningar bör också materialval, teknisk utformning och metoder väljas som ger en så effektiv anläggning som möjligt utifrån ett underhållsperspektiv för att säkerställa driftsäkra anläggningar.

Stadsledningskontoret konstaterar att det är angeläget att upprätta noggranna drift- och underhållsplaner för de nya anläggningarna för att säkerställa deras förväntade

livslängd. Det är också viktigt att säkerställa att planerade underhållsåtgärder genomförs. En förutsättning för en långsiktig planering av underhåll och reinvesteringar är ett väl fungerande och komplett förvaltningssystem, som innehåller uppgifter om anläggningarna och dess kondition. Trafik- och renhållningsnämndens förvaltningssystem innehåller inte fullt ut stadens gatuanläggningar. Nämnden har därför påbörjat ett arbete för att se över förvaltningssystemet och kontrollera och komplettera systemets databas. Stadsledningskontoret anser att trafik- och renhållningsnämndens arbete med att se över förvaltningssystemet bör vara mycket prioriterat.

Trafik- och renhållningsnämnden bedömer att reinvesteringsprogrammet för gatuytor och tillhörande anordningar tillsammans med tidigare beslutade reinvesteringsprogram kommer att ta ca hälften av nämndens långsiktiga investeringsbudget i anspråk. Det positivt att nämnden gör en realistisk planering av åtgärderna för att i möjligaste mån kunna inrymma dessa inom den långsiktiga plan som kommunfullmäktige beslutat om i samband med budget för 2013.

Planeringen av åtgärder inom reinvesteringsprogrammet måste ta hänsyn till effekter på framkomlighet i trafiken. Med tanke på de utmaningar som staden står inför vad gäller framkomlighet på grund av andra stora infrastruktursatsningar vill stadsledningskontoret framhålla vikten av samordning med övrig projektplanering inom trafik- och renhållningsnämnden och övriga investerande nämnder. Stadsledningskontoret vill även framhålla vikten av att trafik- och renhållningsnämndens lyckas i sin ambition att förbättra samverkan med ledningsdragande verk i syfte att samordna underhållsåtgärder för olika slags anläggningar på samma plats och/eller längs samma stråk.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner att trafik- och renhållningsnämnden får genomföra reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar till en investeringsutgift om 625 mnkr inom perioden 2013-2018. Utgifterna för 2013 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2014.